

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 11.9.2009
KOM(2009) 466 lõplik

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Integreeritud merenduspoliitika – vahend juhtimise parandamiseks Vahemerel

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Integreeritud merenduspoliitika – vahend juhtimise parandamiseks Vahemerel

1. SISSEJUHATUS

ELi integreeritud merenduspoliitika vastuvõtmisele 2007. aastal eelnenud ulatusliku avaliku arutelu käigus toetati laialdaselt seisukohta, et merendusala majandustegevust on võimalik suurendada nii, et samal ajal tagatakse keskkonna kaitse ning saavutatakse vastastikku rahuldav olukord, kui on võetud kasutusele nõuetekohased valdkonnaülesed juhtimismehhanismid.

Vahemeri on parim näide merepiirkonnast, kus inimtegevusega võiks suurendada merenduse majanduslikku kasu, mõjutades ökosüsteeme sealjuures märkimisväärselt vähem. Tegelik olukord on siiski muu: piirkonnas on üle 20 rannikuriigi, kelle majanduslik areng ja haldussuutlikkus on erinevad ning kelle vahel on olulisi poliitilisi erimeelsusi, sealhulgas seoses maa- ja merealade piiride määratlemisega. Erinevalt muudest poolsuletud meredest nagu Läänemeri või Must meri, on suur osa Vahemerest avamere vetes, mis toob kaasa konkreetseid juhtimisega seotud probleeme.

Rannikuriikide hulgas on seitse ELi liikmesriiki, kaks kandidaatriiki ning kolm võimalikku kandidaatriiki, kelle suhtes kohaldatakse ELi laienemispoliitikat. Ülejäänud riikidel on tugevad ja kindlad suhted ELiga, peamiselt Euroopa naabuspoliitika kaudu. Kõik peale ühe riigi on Vahemere Liidu liikmed.

Käesolevas teatises tutvustatakse mehhanisme ja vahendeid, mida tuleks kasutusele võtta integreeritud lähenemisviisi rakendamiseks Vahemere merenduse juhtimises. Teatise eesmärk on täiendada erinevaid valdkondlikke meetmeid, mida EL edendab Vahemere piirkonnas. Integreeritud merenduspoliitika on suunatud peamiselt küll liikmesriikidele, kuid käesolevas teatises kutsutakse üles tugevdama vajalikul määral üldist koostööd ELi-väliste Vahemere piirkonna riikidega.

2. PEAMISED PROBLEEMID

Vahemere ja selle rohkem kui 450 sadama ja terminali kaudu toimub 30 % kogu maailma merekaubandusest ja neljandik meritsi toimuvast naftaveost. Vahemere rannikul elab üle 150 miljoni inimese ning turismihooajal see arv kahekordistub. Seal tegutsevad pooled ELi kalalaevad (peamiselt väiksemad laevad ja kalapaadid) ning suureneb merevesiviljelus. Survet kalavarudele suurendavad ka Vahemere lõunapiirkonna ja ELi-väliste riikide laevad.

Majandustegevusest tulenev väga suur surve Vahemere ökosüsteemile kasvab jätkuvalt. Kuigi praegune majanduskriis mõjutab sektorit oluliselt, on tõenäoline, et mereliikluse tihenemine siiski jätkub sõitjate ja kaupade (sh energia) transpordi ning turismi suurenemise tõttu. Näiteks kruisiturism on kiiresti kasvanud ning iga Vahemere suuremat sadamat külastab aastas üle miljoni kruisituristi. Juba praegu tihedalt asustatud ja hoonestatud rannikualadel laiendatakse infrastruktuuri, turismi-

ja puhkamisvõimalusi (mitmel Itaalia, Prantsusmaa ja Hispaania rannikualal hõlmavad hoonestatud alad rannikuriba esimesel kilomeetril juba rohkem kui 45 %).

Pidevalt suureneva inimtegevuse ja majanduskasvu tulemusena on keskkonnaseisund halvenenud. Vahemere tundlikku merekeskkonda ohustavad maalt ja laevadelt tulenev reostus, prügi, bioloogilisele mitmekesisusele avalduv mõju, üleüüik ja rannikualade olukorra halvenemine. MARPOLi kohaselt on Vahemeri eripiirkond seoses naftareostusega alates 1983. aastast ning seoses prügiireostusega alates 2009. aasta maist¹. Vahemere Liit on seadnud üheks prioriteediks Vahemere saastest puhastamise². Rannikuala ning selle kultuuri- ja looduspärandit, sealhulgas rohkem kui 400 UNESCO kaitse all olevat objekti, varitsevad üha suuremad ohud.

Valitsustevaheline kliimamuutuste rühm on nimetanud Vahemere piirkonna kriitiliseks piirkonnaks, mida ohustavad kõige rohkem üleujutused, rannikuala erosioon ning pinnase seisundi täiendav halvenemine,³ ning millel on vaja vahendeid, et aidata kaasa kliimamuutustega kohanemisele. Piirkonna peamine mure on meritsi toimuv ebaseaduslik sisseränne ning selle nähtusega võitlemine ja inimkaotuste ärahoidmine nõuab koostööd Vahemere piirkonna partneritega.

3. JUHTIMISE PARANDAMINE MERENDUSES

Eespool nimetatud probleemide lahendamiseks tuleb kõrvaldada kaks peamist juhtimisega seotud nõrka kohta. Esiteks, enamikes Vahemere riikides vastutab iga valdkondliku poliitika elluviimise eest erinev ametiasutus ning iga rahvusvahelise lepingu kohaldamiseks on omad eeskirjad, mille tõttu on keeruline saada ülevaadet merega seotud tegevuse kumulatiivse mõju kohta (sealhulgas vesikonna tasandil). Teiseks on rannikuriikidel keeruline kavandada, korraldada ja reguleerida tegevust, mis mõjutab vahetult nende territoriaalmerd ja rannikuala, kuna suure osa merealast moodustab avameri. Kaks nimetatud asjaolu koos tekitavad olukorra, kus poliitika ja tegevus kipuvad kujunema teineteisest eraldi ning puudub vajalik kooskõla kõikide merd mõjutavate tegevusalade ning kohalike, riigi tasandi, piirkondlike ja rahvusvaheliste osaliste vahel. Sellest omakorda tulenevad muud hea juhtimise seisukohast olulised küsimused nagu sidusrühmade osalemine, otsuste tegemise läbipaistvus ning kokkulepitud eeskirjade rakendamine.

3.1. Vahemere rannikuriikide osatähtsus

Integreeritud merenduspoliitika alus on strateegilise ja integreeritud lähenemisviisi väljatöötamine riiklikul tasandil⁴. Vahemere-äärseid liikmesriike julgustatakse jätkama jõupingutusi integreeritud merenduspoliitika kujundamisel. Komisjon on kehtestanud teabe ja dokumentide vahetamise süsteemi, et lihtsustada parimate tavade vahetamist⁵.

---

¹ MARPOLi I lisa (nafta) ja V lisa (prügi).

² 13. juuli 2008. aasta Pariisi deklaratsioon ja asjakohane viide algatusele Horizon 2020.

³ SEK(2008) 2868.

⁴ KOM(2008) 395.

⁵ Lingid: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/governance_memberstates_en.html;
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/memberstates_en.html

Mõned liikmesriigid on juba teinud konkreetseid samme merenduse juhtimise parandamiseks. Siiski on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, eelkõige selleks, et luua eri poliitikate kooskõlastamiseks ette nähtud ja volitatud otsustusstruktuurid.

Komisjon teeb järgmist:

- teeb ettepaneku, et liikmesriikide kõrgetasemelised teabekeskused käsitleksid korrapäraselt Vahemere piirkonnaga seotud küsimusi, et arutada edusamme integreeritud merenduspoliitika rakendamise alal;
- julgustab liikmesriike vahetama parimaid tavasid merenduse integreeritud juhtimise alal, eelkõige Vahemere piirkonda käsitlevate Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi kavade raames.

Kuna Vahemeri on poolsuletud meri ning merenduse mõju on piiriülene, tuleb suurendada koostööd ELi-väliste Vahemere piirkonna partneritega. Eespool nimetatud teabevahetust tuleks laiendada ELi-väliste riikidele, kes on huvitatud integreeritud lähenemisviisi kohaldamisest. Selleks võiks ELi-väliseid partnereid kutsuda üles määrama kontaktpunktid, kes võiksid vajaduse korral osaleda kogu vesikonda hõlmavas kõrgetasemelises dialoogis. Integreeritud merenduspoliitika alane koostöö ja sellest tulenev parem juhtimine põhinevad samuti kehtival mitmepoolsel raamistikul, Vahemere Liidu tegevusel, olemasolevatel kahepoolsetel lepingutel ja Euroopa naabruspoliitika raames tehtaval piirkondlikul koostööl ning suhetel kandidaatriikide ja võimalike kandidaatriikidega.

Komisjon on vastu võtnud otsuse:

- moodustada integreeritud merenduspoliitika alane tööühm, et algatada dialoog ja vahetada parimaid tavasid ELi väliste Vahemere rannikuriikidega;
- pakkuda Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi⁶ kaudu tehnilist tuge nendele Vahemere piirkonna partneritele, kes näitavad üles huvi integreeritud lähenemisviisi vastu merenduses, ning suurendada selle abil teadlikkust ja aidata kehtestada eesmärgi ja rakendusmehhanisme.

3.2. Mereala juhtimine

Enamike merega seotud tegevuste reguleerimise peamine raamistik on ette nähtud 1982. aasta mereõiguse konventsiooniga, milles on mitme küsimuse puhul järgitud rahvusvahelise tavaõiguse põhimõtteid. Konventsiooni on ratifitseerinud kõik Vahemere rannikuriigid, välja arvatud Türgi, Süüria, Iisrael ja Liibüa.

Praegu moodustab suure osa Vahemere merealast avameri. Ligikaudu 16 % merealast moodustab territoriaalmeri ja 31 % mitmesugused merevööndid, mille ulatuse ja kehtimise üle muud rannikuriigid sageli vaidlevad⁷.

⁶ Euroopa-Vahemere piirkonna partnerlust käsitlev Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumendi piirkonnastrateegia dokument (2007–2013).

⁷ Viis rannikuriiki on tolli-, rahandus-, immigratsiooni- või sanitaaralaste õigusaktide jõustamiseks vastu võtnud õigusakte, millega nad on kuulutanud 12 meremiili ulatuses külgvööndit oma territoriaalmerega külgnevaks alaks. Viis rannikuriiki on veealuse kultuuripärandi kaitsmiseks välja kuulutanud

Selline jaotus tähendab seda, et suur osa Vahemerest on väljaspool rannikuriikide jurisdiktsiooni või suveräänsete õiguste kohaldamisala. Seepärast ei ole kõnealustel riikidel seadusandlikke ja täidesaatvaid volitusi kõnealustest piirkondadest väljaspool toimuva inimtegevuse ulatuslikuks reguleerimiseks, sealhulgas merekeskkonna kaitsmiseks ning kalapüügi ja energiaallikate arendamise kontrollimiseks. Riigid võivad võtta meetmeid üksnes oma kodanike ja laevade suhtes. Piirkondlike konventsioonide raames on teatud ulatuses võimalik ühiselt võtta teatavaid meetmeid merekeskkonna ning elusressursside kaitsmiseks ja haldamiseks, kuigi probleeme tekitab vastuvõetud otsuste jõustamine (sealhulgas kolmandate riikide suhtes).

Kõnealuse olukorra on tekitanud asjaolu, et probleemid, mis kaasnevad piirnevate riikide vahel merepiiride määramisega üksnes 400 meremiili laiusel merealal, on seotud keeruliste ja poliitiliselt tundlike vaidlustega. Vahemere olukord on vastupidine sellele, mis valitseb muude ELi poolsuletud merede puhul: näiteks Läänemere piiride määramisega seotud küsimused on enamik riike lahendanud ÜRO mereõiguse konventsiooni kohaselt ning merevööndites on kokku lepitud.

Mitmepoolse koostöö puhul käsitlevad merendusosalased rahvusvahelised ja piirkondlikud kokkulepped üksnes üht sektorit, kui mõned erandid välja arvata. Komisjon on käivitanud uuringu, mille eesmärk on tuvastada peamised kitsaskohad, mis takistavad kehtivate kokkulepetega vastuvõetud otsuste ratifitseerimist, rakendamist ja täitmist, ning leida organisatsioonid, kes tegelevad vesikonna merendusküsimustega, ja võimalused mitmepoolse koostöö ja abi tõhustamiseks.

Valdkonnaülese lähenemisviisi rakendamiseks on vaja läbipaistvat ülevaadet nimetatud organisatsioonide tehtud tööst, sealhulgas tuleb välja selgitada, kas kõnealuste organisatsioonide vastuvõetud või soovitatud sätteid järgitakse täies ulatuses ning kas sätete täitmist kontrollitakse süstemaatiliselt. Samuti on vaja suuremat selgust seoses rannikuriikide rolli ja vastutusega, eelkõige merevööndite säästval majandamisel.

Arvestades poliitilisi ja majanduslikke erinevusi, võiks toetada mereala juhtimise parandamist alampiirkonna tasandil. Juhtimist aitaks eelkõige parandada see, kui piirnevad riigid lepiksid kokku ühises merepiiris või haldaksid elusaid või eluta ressursse ühiselt. Sidusrühmad on juba juhtinud valitsuste ja rahvusvaheliste organisatsioonide tähelepanu sellele, et kõnealuste probleemide lahendamine nõuab kiiret tegutsemist.

---

arheoloogilise vööndi. Neli rannikuriiki on loonud kalade kaitsealad ning kolm riiki ökoloogilise kaitse alad. Viis rannikuriiki on välja kuulutanud majandusvööndid, kus rannikuriigil on elusate ja elutute veeressursside üle suveräänsed õigused.

Komisjon teeb järgmist:

- toetab mereala juhtimise parandamiseks (sealhulgas alampiirkonna tasandil) struktureeritud ja mitteametlikku dialoogi Vahemere rannikuriikide vahel kõrgetasemeliste kohtumiste ning akadeemiliste ja muude rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu;
- esitab ülevaate kehtivatest lepingutest ja Vahemere merendusega seotud organisatsioonidest;
- esitab soovitusi kehtivate lepingute kooskõlastamiseks ning valdkondadevahelise koostöö parandamiseks organisatsioonide vahel;
- toetab kahepoolsete suhete raames jätkuvalt UNCLOSi konventsiooni ratifitseerimist ja kooskõlastatud rakendamist;
- käivitab uuringu merevööndite määramisega seotud kulude ja tulude kohta.

3.3. Sidusrühmade parem kaasamine

Sidusrühmade jõuline kaasamine on integreeritud merenduspoliitikas olnud algusest peale väga olulisel kohal. Kodanikuühiskond toetab dialoogi tõhustamist piirkondlikul tasandil, mis aitaks parandada juhtimist Vahemerel. Hiljuti moodustati Vahemere piirkonnas piirkondlik nõuandekomisjon, mis koondab kalandussektori sidusrühmi.

Sidusrühmade kaasamine on ka edaspidi väga olulisel kohal integreeritud merenduspoliitika rakendamisel Vahemere piirkonnas.

Komisjon teeb järgmist:

- julgustab sidusrühmade ühendusi käsitlema korrapäraselt Vahemerega seotud küsimusi integreeritud merenduspoliitika prioriteetide väljaselgitamiseks vesikonna tasandil;
- uurib võimalusi kõikidest rannikuriikidest pärit sidusrühmade paremaks ühendamiseks.

4. MEREALA INTEGREERITUD JUHTIMISE VALDKONNAÜLESED VAHENDID

Merenduse juhtimise parandamine tuleb siduda valdkonnaüleste vahenditega, mille eesmärk on suurendada merendusega seotud võimalikku majanduskasvu ning tagada keskkonnakaitse ja rannikuala elanike parem tulevik.

4.1. Mereala ruumiline planeerimine ja merendusstrateegiad

Hoolimata praeguse majanduskriisi mõjust on oodata merega seotud tegevuse suurenemist Vahemerel alates mereliikluse tihenemisest kuni taastuvenergia arendustegevuse ja turismi hoogustumiseni. Mereala ruumiline planeerimine aitab

paremini ära kasutada vesikonna kasvupotentsiaali ja optimeerida tulemusi ning tagada samal ajal keskkonna hea seisund.

Mereala ruumiline planeerimine on tõhus vahend ökosüsteemil põhinevaks majandamiseks, merega seotud tegevuste omavaheliste mõjude käsitlemiseks, mereala kasutamise seotud vaidluste lahendamiseks ning mereelupaikade kaitsmiseks. Tegevuskava käsitlevas komisjoni teatise⁸ on esitatud põhimõtted, millest liikmesriigid võiksid lähtuda mereala ruumilise planeerimise lähenemisviiside väljatöötamisel, ning neist võib olla kasu ka seoses Vahemere piirkonnaga laiemalt.

Võrreldes muude vesikondadega on mereala ruumiline planeerimine Vahemerele endiselt tagasihoidlik, mille põhjuseks võivad olla jätkuvad vaidlused merevööndite ja nende piiride määramise üle. Need küsimused tuleb lahendada, et mereala ruumilist planeerimist oleks võimalik vajalikul määral edendada.

ELi liikmesriigid on kokku leppinud, et 2020. aastaks saavutatakse mereakvatooriumis hea keskkonnaseisund,⁹ töötades selleks välja integreeritavad merestrateegiad, mille abil kohaldatakse ökosüsteemil põhinevat lähenemisviisi merd mõjutava inimtegevuse suhtes ning mis on tihedalt seotud mereala ruumilise planeerimisega. Kõnealuste kohustuste täitmine koostöös piirkondlike merekonventsioonide osalistega (eelkõige Barcelona konventsiooni osalistega ja Vahemere üldise kalanduskomisjoni liikmetega) või alampiirkonna tasandil, on väga oluline integreeritud merenduspoliitika rakendamiseks Vahemerele. Lisaks on nn Vahemere määrusega¹⁰ ette nähtud integreeritud ökosüsteemil põhinev lähenemisviis kalanduse majandamisele. Seda täiendab veelgi ELi ühise kalanduspoliitika eelseisev reform¹¹.

Komisjon teeb järgmist:

- käivitab Vahemere vesikonna mereala ruumilist planeerimist käsitleva uuringu, mille eesmärk on määrata kindlaks ruumiliseks planeerimiseks sobivad alad, analüüsida takistusi ning pakkuda välja võimalikke lahendusi mereala ruumiliseks planeerimiseks teatavates alampiirkondades või teatavatel merealadel;
- seejärel käivitab projekti, et katsetada mereala ruumilist planeerimist alampiirkonna tasandil ning toetada konkreetseid piiriüleseid tegevusi;
- aitab ühise rakendusstrateegia kaudu liikmesriikidel täita merestrateegia raamdirektiivi kohaselt võetud kohustusi seoses riiklike merestrateegiatega, sealhulgas aitab läbi viia mereakvatooriumi ja selle kasutusviiside ulatuslikku hindamist 2010. aastaks.

⁸ KOM(2008) 791.

⁹ Direktiiv 2008/56/EÜ, 25. juuni 2008.

¹⁰ Nõukogu määrus (EÜ) nr 1967/2006, 12. juuni 2006.

¹¹ KOM(2009) 163.

4.2. Rannikualade ja saarte integreeritud juhtimine

Nii kliimamuutused, sadamate areng, rannikuturism ja sellega seotud investeeringud kui ka merepärandi ja merekeskkonna (sh NATURA 2000 alad) kaitsmine nõuab integreeritud lähenemisviisi Vahemere rannikualade juhtimisele. Komisjon on võtnud kohustuse tagada, et ranniku- ja merealadel pööratakse eelkõige tähelepanu kliimamuutustega kohanemisele, nagu on osutatud valges raamatus¹².

Merepärandi kaitsmist ning selle sidumist muude tegevustega, arvestades samal ajal majandus- ja keskkonnanu, jätkatakse ka selliste olemasolevate algatuste kaudu nagu Euroopa turismi parimad sihtkohad ja Euroopa Liidu kultuuripärandi auhind või Europa Nostra autasu. Sellega seoses on kogu ajalooliselt kultuuririkkas Vahemere vesikonnas väga suured arenguvõimalused.

Valdkonnaülene juhtimine aitab Vahemere rannikupiirkondadel paremini tagada sotsiaalset, keskkonnaalast ja majanduslikku jätkusuutlikkust integreeritud viisil. Vahemere-äärsed liikmesriigid töötavad praegu välja rannikuvööndi kompleksse majandamise riiklikke strateegiaid ning Euroopa Komisjon kirjutas hiljuti alla esimesele rannikuvööndi kompleksset majandamist käsitlevale ning kogu vesikonda hõlmavale õigusaktile, mis võeti vastu Barcelona konventsiooni raames¹³.

Siiski on vaja võtta täiendavaid meetmeid, et paremini kooskõlastada avamerel ning maismaal (maismaa ja mere piirialal) toimuvat merega seotud tegevuse majandamist. Eelkõige on see oluline saarte puhul, kus ühendus maismaaga on eriti tähtis. Liikmesriike ergutatakse välja töötama integreeritud strateegiaid ning kehtestama süsteemi parimate tavade vahetamiseks, et lahendada saarealadega seotud probleeme. Samuti on vaja suurendada Vahemere rannikuvööndi kompleksse juhtimisega seotud teadmisi.

Kui edendada pidevalt ökosüsteemist lähtuvat ühtset lähenemisviisi maismaal, merel ja nende piirialal, peaks Vahemere vesikonna integreeritud merenduspoliitika väljatöötamine lisama rannikuvööndi kompleksse juhtimise rakendusvõimalusi Vahemere piirkonnas.

Komisjon teeb järgmist:

- koostab veebipõhise loetelu rannikuvööndi kompleksse majandamise vahenditest, parimatest tavadest ja juhtumiuuringutest, et kõnealust majandamisviisi paremini rakendada;
- toetab ELi seitsmenda raamprogrammi kaudu Vahemere rannikuvööndi kompleksset majandamist käsitlevate teadmiste suurendamist, pöörates erilist tähelepanu rahvusvahelisele koostööle;
- uurib mere- ja maismaategevuste kooskõlastamise võimalusi punktis 4.1 esitatud mereala ruumilist planeerimist käsitlevate meetmete abil, eelkõige võimalusi maismaa ja mereala planeerimise ühendamiseks.

¹² KOM(2009) 147.

¹³ Vahemere rannikuvööndi kompleksse majandamise protokoll, kirjutatud alla Madridis Hispaanias 21 jaanuaril 2008.

4.3. Teadmistepõhiste meetmete toetamine

Säästva meremajanduse ja rannikuala tõhusa majandamise arenguks on vaja parimatele viimastele teadussaavutustele toetuvat poliitikat.

Selleks et hinnata merede keskkonnaseisundit ning loodusvarade kasutamise võimalusi, on vaja korrapäraselt koguda põhiandmeid. Komisjon toetab jätkuvalt teaduslike tõendite ja andmete kogumist ühise kalanduspoliitika ja keskkonnaalaste õigusaktide kohaldamisel Vahemere piirkonnas. Samuti uuritakse ELi-väliste Vahemeremaadega täiendava koostöö võimalusi põhiandmete kogumisel ühisprogrammide ja suutlikkuse suurendamise kaudu.

Hiljuti avaldatud ELi mere- ja merendusuringute strateegia¹⁴ abil soovitakse teadusuuringute integreerimise kaudu parandada uuringute tõhusust ja kvaliteeti. Samuti tunnistatakse strateegias vajadust suurendada rahvusvahelist teaduskoostööd, mis on oluline merenduse integreeritud majandamiseks ühistel meredel. Strateegia rakendamiseks püütakse panna alus Vahemere piirkonna paremini integreeritud juhtimisele. Selleks et leida sidusaid lahendusi, mis on vajalikud Euroopa merede kogu majandusliku potentsiaali ärakasutamiseks lähtudes ökosüsteemil põhinevast lähenemisviisist, tuleb parandada mereuuringute infrastruktuuri, integreerida teadusuuringute ja tehnoloogia arendamist merendusklasterite ja tehnoloogiaplattformide kaudu ning luua sünergia liikmesriikide ja piirkondade vahel. Eelkõige tuleks toetada mitut teadusharu hõlmavaid merepõhja vaatlusi, mis aitaks paremini mõista tsunamiohtu ja olukorda jälgida.

Lisaks töötab komisjon praegu välja Euroopa merevaatlus- ja andmevõrku (EMODNET), et parandada teadmiste infrastruktuuri ning ületada andmete kogumisega, neile juurdepääsuga ja nende kasutamisega seotud takistused. Koostamisel on Euroopa mereatlas, mille eesmärk on suurendada teadlikkust ja kujundada vesikondades ühine mererahva identiteet. Kõnealused vahendid hõlmavad kogu vesikonda.

Komisjon teeb järgmist:

- pöörab ühise merendusala Euroopa teadusruumi hõlmava võrgustiku ERANETi loomisel erilist tähelepanu Vahemere piirkonnale; võrgustiku eesmärk on parandada liikmesriikide vahelist koostööd mereuuringute alal;
- määratleb kogu vesikonda hõlmava Vahemere piirkonna pikaajalise teaduskoostöö strateegilise raamistiku, mis võimaldab ühiseid probleeme käsitleva struktureeritud tegevuse kaudu arendada koostööd mereuuringute alal;
- viib ELi seitsmenda raamprogrammi raames läbi mitut teemat hõlmava uuringu, mille eesmärk on siduda omavahel kõikide asjakohaste teadusharude andmed Vahemere kohta.

¹⁴ KOM(2008) 534.

4.4. Integreeritud järelevalve turvalise ja ohutu mereala tagamiseks

Selleks et merel toimuvat tegevust tõhusalt majandada ning lahendada peamised ohutuse ja turvalisusega seotud probleemid Vahemere piirkonnas, on vaja merega seotud tegevuse ja mereoperatsioonide järelelvalvet.

Laevaõnnetuste ja laevadelt pärit reostuse (sh nafta ebaseaduslik merre heitmine) vältimiseks on oluline, et liikmesriigid rakendaksid täpselt mereohutuse alaseid ELi õigusakte ning et suurendatakse Vahemere piirkonna partnerriikide veeteedeametite ja sadamate suutlikkust. Mereohutust, turvalisust ja merekeskkonna kaitset käsitleva ELi rahastatava piirkondliku projektiga SAFEMED toetatakse Vahemere-äärsete liikmesriikide ja partnerriikide vaheliste regulatiivsete ja struktuursete lahkevuste vähendamist. Lisaks teeb komisjon Euroopa Meresõiduohutuse Ametile ettepaneku alustada Vahemere piirkonna partneritega tehnilist koostööd, mis hõlmab muu hulgas reostustõrjelaevadega varustamist merereostusega seotud õnnetuste puhul¹⁵. Laevaliikluse järelelvalve puhul kaalutakse automaatse identifitseerimissüsteemi Vahemere piirkondliku serveri võimalikku laiendamist.

Frontex on viimastel aastatel suurendanud ulatusliku ebaseadusliku sisserände all kannatavate Vahemere piirkonna liikmesriikide toetamist¹⁶. Komisjon toetab dialoogi ja rahalise abi kaudu Vahemere piirkonna partnerite kaasamist Frontexi koordineeritud tegevustesse kõnealuses piirkonnas. Meritsi toimuva uimastikaubanduse tõkestamiseks on tõhustatud koostööd Merenduse Valdkonna Analüüsise ja Operatsioonide Keskuse – Narkootikumid (MAOC-N) ja Vahemere piirkonna uimastitevastase võitluse koordinatsioonikeskuse (*Centre de Coordination pour la Lutte Anti-Drogue en Méditerranée*, CeCLAD-M) raames.

Praeguse ajani on merenduse järelevalve toimunud sageli valdkonnapõhiselt, mis tähendab seda, et järelevalveandmeid kogutakse riiklikul tasandil mitmekordselt ning seda teevad erinevad ametiasutused. Seda silmas pidades on integreeritud merenduspoliitika üks peamine eesmärk merendusala järelelvalve integreerimine, soodustades teabevahetust ning tõhustades koostööd merel toimuva seire ja järelelvalve eest vastutavate riiklike ametiasutuste vahel¹⁷ ilma, et see mõjutaks neile ELi ja riiklike õigusaktidega antud ülesandeid ja pädevust. Niiviisi on võimalik parandada mitte üksnes üldise teabe kogumise ja töötlemisega seotud järelelvalvet, mis võimaldab merel või sadamates toimuvale koordineeritud reageerida, vaid vähendada mastaabisäästu ära kasutades ka järelelvalvega seotud kulusid. Vahemere piirkonna partnerriikide kaasamine merenduse järelelvalve integreerimisse väärrib täiendavat käsitlemist.

---

¹⁵ KOM(2009) 301.

¹⁶ Euroopa nõukogu väljendas 19. juunil 2009 taas muret seoses ebaseadusliku sisserändega ning tões, et: „Hiljutised sündmused Küprosel, Kreekas, Itaalias ja Maltal rõhutavad vajadust kiiresti tugevdada jõupingutusi ebaseadusliku sisserände tõhusal viisil ärahoidmiseks ja sellega võitlemiseks ELi lõunapoolsetel merepiiridel...”.

¹⁷ SEK(2008) 2737 ja KOM(2008) 68.

Komisjon teeb järgmist:

- käivitab katseprojekti, et parandada koostööd mereseire, järelevalveoperatsioonide ja sadamate vahelise teabevahetuse eest vastutavate Vahemere piirkonna liikmesriikide ametiasutuste vahel;
- esitab kavandatavas teatises merenduse integreeritud järelevalve põhimõtted ELis, et minna valdkonnapõhiselt lähenemisviisilt järk-järgult üle integreeritud lähenemisviisile ELi ja liikmesriikide tasandil.

5. KOKKUVÕTE

Vahemerega seotud probleemide lahendamiseks vajaliku ühise ja eelkõige integreeritud tegutsemise aluseks on merenduse parem juhtimine. See on eelkõige oluline, kui arvestada pidevalt suurenevat nõudlust loodusvarade järele ja survet merekeskkonnale ning samuti jätkuvat vajadust suurendada merega seotud valdkondades ja piirkondades majanduskasvu ja töökohtade arvu.

Integreeritud lähenemisviis merenduses ei tohiks kindlasti kahjustada neid vahendeid ja eesmärke, mis on kehtestatud konkreetsete merendusega seotud valdkondade arendamiseks. Vastupidi, sellega soovitakse juhtimisele lisada valdkonnaülest vaatenurka ning pakkuda valdkonnaüleseid vahendeid, et vähendada kahjulikku mõju nii palju kui võimalik ning optimeerida tõhusust ja tulemusi.

Seepärast kutsub komisjon nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles:

- kiitma heaks käesolevas teatises esitatud eesmärgid ja meetmed;
- toetama kavandatud lähenemisviisi oma vastutusalas.